

FITXA IDENTIFICATIVA**Dades de l'Assignatura**

Codi	35286
Nom	Patologia del llenguatge d'etiologia central
Cicle	Grau
Crèdits ECTS	6.0
Curs acadèmic	2021 - 2022

Titulació/titulacions

Titulació	Centre	Curs	Període
1203 - Grau de Logopèdia	Facultat de Psicologia i Logopèdia	2	Primer quadrimestre

Matèries

Titulació	Matèria	Caràcter
1203 - Grau de Logopèdia	13 - Patologia del llenguatge d'etiologia central	Obligatòria

Coordinació

Nom	Departament
DOLZ SERRA, LAURA	300 - Psicologia Bàsica

RESUM

L'assignatura Patologia del llenguatge d'etiologia central és una assignatura adscrita al Departament de Psicologia Bàsica, que pertany a la Facultat de Psicologia de la Universitat de València.

És una assignatura de caràcter obligatori i semestral que consta de 6 crèdits (ECTS), equivalents a 150 hores de treball de l'alumne.

S'imparteix en el primer quadrimestre del segon curs del grau de Logopèdia. L'assignatura es distribueix en 3 blocs ben diferenciats.

El primer d'ells, es centra en les bases neurològiques del llenguatge, els seus models explicatius i la classificació etiològica dels trastorns del llenguatge, sent el seu objectiu dotar l'estudiant de coneixements rellevants sobre la relació entre el sistema nerviós central i el llenguatge, els diferents models de representació cerebral, criteris etiològics de classificació, demències i trastorns del llenguatge.

El segon bloc es centra en la semiologia afàsica tradicional, i el seu objectiu és proporcionar als estudiants els coneixements necessaris per realitzar una avaluació i diagnòstic dels trastorns afàsics des de la perspectiva tradicional, coneixent els criteris diagnòstics, els tests i tècniques d'exploració més utilitzats, així com els avantatges i inconvenients d'aquesta perspectiva.

El tercer bloc es pot subdividir en dues parts. La primera es centra en els objectius i supòsits bàsics del model cognitiu, els criteris diagnòstics i la classificació dels trastorns del llenguatge oral, productiu i comprensiu. L'objectiu d'aquesta primera part del tercer bloc és capacitar l'estudiant per explorar i diagnosticar els trastorns adquirits del llenguatge oral d'etiologia central des de la perspectiva cognitiva, coneixent les diferents entitats semiològiques i els mètodes més rellevants d'avaluació: test i altres tècniques. La segona part del tercer bloc es centra en els trastorns adquirits del llenguatge escrit, lectura i escriptura, des d'una perspectiva cognitiva i el seu objectiu és que l'estudiant adquireixi els coneixements, capacitats i tècniques necessàries per realitzar una exploració i diagnòstic dels trastorns adquirits del llenguatge escrit, coneixent les diferents entitats semiològiques i els mètodes més rellevants d'avaluació.

L'estudi de l'assignatura comparteix les aportacions de la perspectiva tradicional i la perspectiva cognitiva al camp dels trastorns del llenguatge d'etiologia central, essent ambdues complementàries. La perspectiva tradicional continua sent molt utilitzada en l'àmbit professional sanitari, propi de la Logopèdia i la perspectiva cognitiva s'utilitza en investigació, tenint múltiples aplicacions clíniques que poden complementar la formació clínica i aplicada dels estudiants. Els coneixements que aquesta disciplina proporciona tenen importants aplicacions clíniques (Afàsies, Demències, Epilèpsies), educatives (lectura i escriptura) i en gerontologia (envelliment i llenguatge). Per tant es vincula de manera especial amb les assignatures: Psicologia del Llenguatge, Neuropsicologia general i del Llenguatge, Psicologia del desenvolupament i l'adquisició del llenguatge, Neurologia clínica aplicada a la logopèdia, i amb aquelles matèries relacionades amb les patologies del llenguatge i amb la intervenció d'aquestes patologies.

CONEXEMENTS PREVIS

Relació amb altres assignatures de la mateixa titulació

No heu especificat les restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

Altres tipus de requisits

Tenir coneixements de les assignatures Psicologia (Processos Psicològics Bàsics i Psicologia del Llenguatge) y Biologia (Neuropsicologia General y del Llenguatge).

COMPETÈNCIES

1203 - Grau de Logopèdia

- Que els estudiants sàpien aplicar els seus coneixements al seu treball o vocació d'una forma professional i posseïsquen les competències que solen demostrar-se per mitjà de l'elaboració i defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seua àrea d'estudi.

- Que els estudiants tinguen la capacitat d'arreglar i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seua àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguen una reflexió sobre temes rellevants d'índole social, científica o ètica.
- Que els estudiants puguen transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
- Que els estudiants hagen desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per a emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.
- Assessorar les famílies i l'entorn social dels usuaris, afavorint la seua participació i col·laboració en el tractament logopèdic, atenent les peculiaritats de cada cas i incloent-hi la perspectiva de gènere.
- Treballar en els entorns escolar, assistencial i sanitari formant part de l'equip professional. Assessorar en l'elaboració, execució de polítiques d'atenció i educació sobre temes relacionats amb logopèdia.
- Conèixer els trastorns de la comunicació, el llenguatge, la parla, l'audició, la veu i les funcions orals no verbals.
- Comunicar de manera oral i escrita les seues observacions i conclusions al pacient, als seus familiars i a la resta de professionals que intervenen en la seua atenció adaptant-se a les característiques sociolingüístiques de l'entorn.
- Elaborar i redactar informes d'exploració i diagnòstic, seguiment, finalització i derivació.
- Conèixer la neurologia i neuropsicologia del llenguatge, la parla, l'audició i la veu.

RESULTATS DE L'APRENENTATGE

Avaluar l'especialització hemisfèrica.

Diagnosticar casos clínics d'afàsia i la simptomatologia associada.

Manejar les tècniques i instruments de valoració en les alteracions del llenguatge d'etiologia central.

Diagnosticar i diferenciar entre els tipus d'agnòsia.

Diagnosticar i diferenciar casos de clínics amb trastorns en el llenguatge escrit d'etiologia central.

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1. Introducció als trastorns del llenguatge d'etiologia central.

En aquesta primera part es dotarà l'estudiant de coneixements rellevants sobre la relació entre el sistema nerviós central i el llenguatge, els diferents models de representació cerebral, criteris etiològics de classificació, demències i trastorns del llenguatge, epilèpsies i trastorns del llenguatge.

Tema 1. - Classificació dels Trastorns del llenguatge en funció de la seva etiologia: Llenguatge i especialització hemisfèrica.

Afàsies, Afàsies Críiques, Síndrome Landau-Kleffner, Epilèpsia punta-ona contínua i trastorns del llenguatge. Demències i trastorns del llenguatge. Models localitzacionistes i distribuïts.

2. La semiologia afàsica tradicional

En el bloc 2 nostre objectiu serà que l'estudiant adquireixi els coneixements necessaris per realitzar una avaluació i diagnòstic dels trastorns afàsics des de la perspectiva tradicional.

Tema 2. - Associacionisme i localitzacionisme. Classificació de Lichteim i derivades. Criteris derivades. Criteris diagnòstics. Els Síndromes afàsics. Avantatges i inconvenients de la classificació afasiològica tradicional.

Tema 3. - Exploració de l'afàsia des de la perspectiva tradicional. Exploració ràpida o de screening. Test de Boston. Test Barcelona. Altres Test.

3. Trastorns del llenguatge i neurociència cognitiva.

Finalment i com a part fonamental de l'assignatura, en aquest bloc es capacitarà l'estudiant per explorar i diagnosticar els trastorns adquirits del llenguatge oral d'etiologia central des de la perspectiva cognitiva.

Tema 4. - Introducció a la neurociència cognitiva. Supòsits bàsics. Dissociació de símptomes. Criteris diagnòstics i classificació. Estudis de Cas Únic.

Tema 5. - Trastorns del llenguatge oral: comprensió. Nivells d'exploració i trastorns orals: comprensió. Agnòsies, Sordesa Verbosemàntica, Afàsia Semàntica, Afàsia Profunda, Comprensió asintàctica iagramatisme comprensiu.

Tema 6. - Trastorns del llenguatge oral: producció del llenguatge. Nivells d'exploració i trastorns: anomies, perseveracions, Neologismes, Argot, Síndrome de Desintegració fonèmica, de Desintegració fonèmica, Apràxia o dispràxia, Mutisme afàsic, Estereotípies, Disprosodia, Agramatisme, Paragramatisme.

Tema 7. - Trastorns del Llenguatge Escrit. Trastorns de la lectura: les Dislèxies Adquirides. Alteracions Centrals de l'Escriptura. Alteracions Perifèriques de l'Escriptura. Agramatisme i escriptura.

Tema 8. - Tècniques d'avaluació. Tasques específiques per la exploració del llenguatge oral i escrit, producció i comprensió del llenguatge.

VOLUM DE TREBALL

ACTIVITAT	Hores	% Presencial
Classes de teoria	45,00	100
Pràctiques en aula	15,00	100
Estudi i treball autònom	90,00	0
TOTAL	150,00	

METODOLOGIA DOCENT

Amb la finalitat que l'estudiant adquireixi els objectius fonamentals de l'assignatura així com les competències específiques, es proposen:

Classes teòriques. Es farà ús, fonamentalment, de la lliçó magistral per presentar els contenidos de l'assignatura. Per a això, cada sessió s'iniciarà amb un esquema dels continguts que es van a abordar, i es finalitzarà amb ressaltant els aspectes més rellevants contemplats. Els esquemes en powerpoint estaran disponibles amb suficient antelació a la plataforma virtual. Alhora, es promou la intervenció participativa dels estudiants amb la finalitat de possibilitar el diàleg crític que alhora dinamitzi el ritme de la classe. Per a això, cadascuna de les sessions teòriques s'iniciaran amb una qüestió a resoldre que activarà la participació dels alumnes i, a continuació, es presentaran els continguts bàsics que s'abordaran en cadascuna de les unitats temàtiques.

Classes pràctiques. La finalitat principal d'aquestes és doble: d'una banda, a poder ser particip de petits experiments relatius als conceptes que es presenten a les classes teòriques; i, d'altra banda, posar de manifest la capacitat per treballar en grup així com les habilitats de comunicació interpersonal. Sessions de tutories programades individualitzades i grupals en què es realitzarà una supervisió als estudiants amb la finalitat que puguin realitzar un seguiment adequat de les activitats formatives. Els materials a utilitzar inclouran: manuals, articles, capítols, informes i altres tipus de documentació científica. Els treballs individuals i de grup, es presentaran en la data prevista en forma d'informes que seguiran els models que a aquest efecte estaran disponibles a l'Aula virtual. Serà necessària la utilització de l'aula virtual, la plataforma e-learning triada per la Universitat de València per afavorir els processos d'ensenyament-aprenentatge, així com la interacció professor-alumne. Es tracta d'una plataforma senzilla d'utilitzar que ofereix múltiples possibilitats d'interacció. La direcció d'accés a aquesta plataforma és la següent: <http://aulavirtual.es>

AVALUACIÓ

La informació per a obtenir la qualificació final de l'assignatura s'obtindrà mitjançant dos procediments bàsics: avaluació final individual (examen final) i avaluació contínua o de progrés (activitats realitzades a classe presencial, informes i / o treballs individuals i de grup). L'avaluació final individual s'ajustarà als objectius específics de la guia docent. Aquesta avaluació, que reflectirà l'esforç global de l'estudiant i el nivell assolit al final del procés d'aprenentatge de l'assignatura, es realitzarà al final del període presencial de l'assignatura i representarà el 70% de la qualificació de l'assignatura. La prova final per avaluar els objectius específics de l'assignatura serà escrita de tipus objectiu. Avaluació contínua o de progrés del treball realitzat pels estudiants al llarg del curs es realitzarà a partir dels informes i comentaris escrits i

orals realitzats en les classes pràctiques i / o en les tutories col·lectives o individuals així com en les diferents activitats realitzades en les sessions teòriques. Aquesta part de l'avaluació és de caràcter formatiu, ja que permet un procés de retroalimentació tant per al professor com per a l'alumne, i representarà el 30% de la qualificació de l'assignatura. Aquesta part de l'assignatura serà recuperable mitjançant un examen de desenvolupament a realitzar en la convocatòria oficial. Com a requisit l'alumne ha d'obtenir un mínim de 3,5 en la prova teòrica per aprovar l'assignatura i d'1,5 en les pràctiques. L'opció a matrícula d'honor serà a partir de la qualificació de 9.5.

REFERÈNCIES

Bàsiques

- Cuetos, F. (1998). Evaluación y rehabilitación de las afasias. Madrid: MedicaPanamericana.
- Ellis, A.W. y Young, A.W. (1992). Neuropsicología cognitiva humana. Barcelona: Masson.
- Terradillos E. y Lopez Higes R. Guía de intervención logopedia en las afasia. Ed Síntesis.
- Perez Sanchez M. A. y Garcia Sevilla J. (2019). Intervención neuropsicológica en los trastornos adquiridos del lenguaje. Editorial Síntesis.

Complementàries

- Goodglass, H. & Kaplan, E. (2005) Evaluación de la afasia y trastornos relacionados. Madrid: MedicaPanamericana.
- León-Carrión, J. (1995). Manual de Neuropsicología humana. Madrid: Siglo XXI.
- Love, R.J. & Webb, W.G. (1998). Neurología para especialistas del habla y del lenguaje. Madrid: MedicaPanamericana.
- Manubens, J.M. Berthier, M. & Barquero, S. (2002). Neurología Conductual: fundamentos teóricos y prácticos. Barcelona: Pulso Ediciones.
- Parkin, A.J. (1999). Exploraciones en Neuropsicología Cognitiva. Madrid: Panamericana.
- Pascual L.F.; Fernández, T. (2003). Afasias tipología clínico-topográfica. En Curso de Neurología y demencias. Coordinador: Peña Casanova, J. 2003./Teunis Network/ SEN-UAB.
- Peña-Casanova, J. (2000). Guías en demencias. Conceptos, criterios y recomendaciones para el estudio del paciente con demencia. Barcelona: Masson.
- Peña-Casanova, J. (2005). Programa integrado de exploración neuropsicológica. Test Barcelona Revisado. TBR. Barcelona: Masson.
- Roch, A, Peña-Casanova, J. & Diéguez-Vide, F. (1998). Dislexias y disgrafías: teoría, formas clínicas y exploración. Barcelona: Masson.
- Valle, F. & Cuetos, F. (1995). Evaluación del Procesamiento Lingüístico en la Afasia. EPLA. Londres: Lawrence Erlbaum Associates.

- **La bibliografia se completarà con bibliografía más específica y especializada para cada bloque.

ADDENDA COVID-19

Aquesta addenda només s'activarà si la situació sanitària ho requereix i previ acord del Consell de Govern

1. CONTINGUTS

Es mantenen tots els continguts inicialment programats en la guia docent, tant per a les sessions teòriques com per a les sessions pràctiques.

2. VOLUM DE TREBALL I PLANIFICACIÓ TEMPORAL DE LA DOCÈNCIA

Es manté el volum de treball previst en la guia docent de l'assignatura, tant per a les classes de teoria (45 hores) com per a les pràctiques (15 hores). També es manté el mateix volum d'estudi i treball autònom de l'alumne, amb un volum total de treball de 90 hores.

Donada l'organització de la docència de manera híbrida, les classes de teoria es realitzaran 100% de forma no presencial però síncrona segons l'horari programat per la facultat. Les hores pràctiques es realitzaran 100% de manera presencial en els dies indicats per la facultat.

3. METODOLOGIA DOCENT

Substitució de les classes presencials de teoria per videoconferència síncrona mitjançant l'eina Blackboard Collaborate en els dies i hores corresponents a l'horari de la classe teòrica. Les sessions podran ser gravades i es disposarà per part de l'alumnat dels enllaços als enregistraments. Es podran plantejar activitats durant les sessions teòriques mitjançant diferents eines de l'aula virtual. En cas de canvis que obliguen a una docència íntegrament online, les sessions pràctiques s'adaptaran per a impartir-se amb una combinació de continguts síncrons mitjançant Blackboard Collaborate i altres activitats utilitzant les eines de l'aula virtual.

En principi s'utilitzaran els mateixos materials previstos en la guia original per a la docència presencial.

Es manté el programa de tutories virtuals i s'introdueixen tutories mitjançant videoconferències de manera síncrona amb les tutories presencials.

4. AVALUACIÓ

En el cas d'una situació de docència mixta (semi-presencial) els continguts teòrics s'avaluaran mitjançant una prova presencial de preguntes objectives tipus test. El percentatge de la qualificació d'aquesta prova serà del 60%, les activitats a realitzar en classe comptaran un 10% i no seran recuperables. En el cas que no fora possible un examen presencial l'avaluació es faria mitjançant l'eina "qüestionaris" de l'aula virtual. Per part seua, els continguts pràctics s'avaluaran de manera continuada i suposaran el 30% de la nota, avaluats mitjançant informes.

En el cas d'una situació de docència totalment online, l'examen final suposarà el 30% de la qualificació total i es durà a terme mitjançant l'eina "qüestionaris" de l'aula virtual. La part d'avaluació contínua suposarà el 70% restant, subdividit en un 60% de les activitats plantejades en les sessions pràctiques (mitjançant informes individuals), i un 10% de les activitats d'aula plantejades en les sessions teòriques (no recuperables).

5. BIBLIOGRAFIA

La bibliografia recomanada en la guia de l'assignatura es manté.